

2 0 1 6

KAUNAS - NEATRASTA
MODERNIZMO SOSTINÉ
EUROPOJE



2016 KAUNAS - THE UNDISCOVERED
CAPITAL OF MODERNISM
IN EUROPE



1919–1939 m. Kaunas – pasaulinių tendencijų veikiamą revoliucinio kultūrinio proveržio, ypač pasireiškusio architektūroje, nauja sostinė, netikėtai įgijusi reikšmę Europos žemėlapyje. Laikinają sostinę tapės Kaunas per 20-metį išgyveno svarbiausią savo istorinės raidos etapą: iš kuklaus mastelio carinės gubernijos miesto-karinės tvirtovės išaugo į europietišką centrą su įvairiu tarpukario laikotarpio stilistinių tendencijų pastatais, valstybinės reikšmės objektais, kultūros ir švietimo židiniais, naujais gyvenamaisiais rajonais. Kauno architektūra nuosekliai evoliucionavo iš retrospektyvizmo į modernizmą, kuris atspindėjo tradicijų tąsą ir tautinės saviraiškos formų ieškojimą.

„Kaunas statosi greitu tempu, stropiai ir nesiskaito su išlaidomis. Visa, kas išauga nauja, yra tik iš mūro, – niekam nė į galvą neateina mintis, kad sostinėje galima būtų statyti ir medinių namų. <...> Verta pavydėti kauniečio ir jo architektoriaus laisvei pasirinkti statybines formas, atitinkančias moderniškus, šių laikų žmonių grožio reikalavimus. Nieko senoviško šiame mieste nėra. <...> Moderniškasis Kaunas suteikia senosios tinkuotos ornamentikos panoptikumui funkcionalistinio blaivumo, gyvumo, paprastumo, aiškumo ir medžiagos sąžiningumo.“

Estų architekto Hanno Kompuso pastebėjimai apie Kauną
Lietuvos aidas. 1935 m.

In 1919–1939 Kaunas, influenced by global trends and the cultural revolutionary breakthrough, which was especially manifested in architecture, represented the new capital city that suddenly acquired significance on the map of Europe. During the 20th century, after becoming the temporary capital, Kaunas endured the most important phase of its historic development: from the modest town of the Tsarist province and a military fortress it grew into the European centre with the buildings of various stylistic trends of the inter-war period, the objects of national significance, cultural and educational centres and new residential areas. The architecture of Kaunas consistently evolved from Retrospectivism to Modernism which reflected the continuation of traditions and search for the forms of national expression.

"Kaunas is developing at a fast pace, diligently and ignoring the costs. Everything that is built anew is nothing but stonework; – it would not occur to anyone that wooden houses could also be built in the capital. <...> The freedom of the Kaunas resident and his employed architect to choose construction forms consistent with the modern beauty requirements of people of the present day is enviable. There is nothing old-fashioned in this city. <...> Modern day Kaunas provides the Panopticon of the old stucco ornamentation with functionalist sobriety, liveliness, simplicity, clarity and material honesty."

Observations of the Estonian architect Hanno Kompus about Kaunas
Lietuvos aidas. 1935



PIRMOJI ŽYDŲ REALINĖ GIMNAZIJA | THE FIRST JEWISH REAL GYMNASIUM, 1930, ARCH. BORUCHAS KLINGAS

Kaunas – **daugelio kultūrų** miestas. 1937 m. mieste gyveno 61 % lietuvių, 25,5 % žydų, 3,9 % lenkų, 3,3 % vokiečių, 3,3 % rusų. Šios bendruomenės statė mokyklas, bankus, šventyklos, gyvenamuosius namus, kurie paliko ryškius ir šiandieną atpažįstamus ženklus architektūrinėje miesto erdvėje.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

2016 JANUARY



DR. CHONELIO ELKESO PRIVATI LIGONINĖ | DR. CHONELIS ELKES PRIVATE CLINIC, 1929-1930, ARCH. MIKAS GRODZENSKIS

Kaunas is the city of **many cultures**. In 1937, 61% Lithuanian, 25.5% Jewish, 3.9% Polish, 3.3% German and 3.3% Russian inhabitants lived in the city. These communities built schools, banks, temples and residential houses which left distinct marks recognizable even nowadays in the architectural space of the city.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31



SPORTO HALĖ | THE SPORTS HALL, 1935-1938, ARCH. ANATOLIJUS ROZENBLIUMAS

Fizinė kultūra buvo svarbi moderniojo žmogaus savivokos dalis. Apie tai primena Kūno kultūros rūmai, Sporto halė. Čia laimėtas Europos krepšinio čempionatas paklojo pamatus garbingai Lietuvos krepšinio istorijai.

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

2016 FEBRUARY



KŪNO KULTŪROS RŪMAI | THE PHYSICAL EDUCATION HOUSE, 1933-1934, ARCH. VYTAUTAS LANDSBERGIS

Physical education was an important part of the modern person's self-image. The Physical Education House and the Sports Hall remind people of that. The European Basketball Championship that was won in the Sports Hall laid the foundation to the honorable basketball history of Lithuania.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29



PRISIKĖLIMO BAŽNYČIA | THE CHURCH OF THE RESURRECTION, 1933-1940, ARCH. KAROLIS REISONAS

1919 m. vokiečių architektas Bruno Tautas suformavo vieną ryškiausiu modernybės architektūrinių vaizdinių – **stadtkrone, miesto karūna**. Prisikėlimo bažnyčia Kaune išraiškingai įkūnija šią architektūros vizijų meistro mintį.

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

2016 MARCH



PRISIKELIMO BAŽNYČIA | THE CHURCH OF THE RESURRECTION, 1933-1940, ARCH. KAROLIS REISONAS

In 1919 the German architect Bruno Taut formed one of the brightest modern architectural images known as the **stadtkrone, the crown of the city**. Christ's Resurrection Church in Kaunas eloquently embodies this idea of the master of architectural vision.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31



„PAŽANGOS“ BENDROVĖ | THE “PAŽANGA” COMPANY, 1931-1934, ARCH. FELIKSAS VIZBARAS

Nors vyraujanti tarpukario Lietuvos **ekonomikos** šaka buvo žemės ūkis, pramonė ir verslas buvo svarbi jaunos valstybės augimo sąlyga. Pramonininkai finansavo ne tik fabrikų, bet ir gyvenamųjų namų, biurų, prekybos erdvų statybą.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10**
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16**
- 17**
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23**
- 24**
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30**

2016 APRIL



ŽEMĖS BANKAS | THE LAND BANK, 1933-1935, ARCH. KAROLIS REISONAS

Although the prevailing branch of **the economy** of the inter-war period for Lithuania was agriculture, industry and business were important conditions for the growth of the young state. The industrialists financed the construction not only of factories, but also of residential houses, offices and retail spaces.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30



UGNIAGESIŲ RŪMAI | THE FIREFIGHTERS' BUILDING, 1929-1930, ARCH. EDMUNDAS FRYKAS, JOKŪBAS PERAS, ANTANAS JOKIMAS

Higiena, atvirumas, šviesa – bene svarbiausi žodžiai, apibrėžiantys moderniąją architektūrą. Tai buvo svarbu ne tik kuriant funkcionalius pastatus ir jų interjerus. Sparčiai rengiamas vandentiekis ir kanalizacija, nauja gatvių danga, elektrifikacija, priešgaisrinė infrastruktūra Kaune tapo dar vienu nenuminčiamu miesto modernėjimo ženklu.

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31



ŽALIAKALNIO VANDENTIEKIO STOTIS | THE ŽALIAKALNIS WATER STATION, 1929-1938, ARCH. STASYS KUDOKAS, FELIKSAS BIELINSKIS

Hygiene, openness and light are perhaps the keywords defining modern architecture. It was important not only for the creation of functional buildings and their interiors. The rapidly developing water supply and sewerage systems, new street pavements and electrification, fire prevention infrastructure in Kaunas were another indisputable signs of urban modernization.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31



VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJUS | THE MUSEUM OF VYTAUTAS THE GREAT, 1930-1936, ARCH. VLADIMIRAS DUBENECKIS, KAROLIS REISONAS, KAZYS KRİŞČIUKAITIS

Sostinės statusas neatsiejamas nuo **reprezentacijos, politinio erdvę iprasminimo**,
pasitelkiant laikinus ir ilgalaikius ženklus. Svarbiausieji pastatai formuoja architektūrinių
orientyrų tinklą, kuris ir šiandien išliko svarbia miesto charakterio dalimi.

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

2016 JUNE

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30



LIETUVOS KARININKŲ RAMOVĖ | THE LITHUANIAN OFFICERS' CLUB, 1935-1937, ARCH. STASYS KUDOKAS

The status of the capital is inseparable from the **representation**, actualization of **political** spaces by means of temporary and long-term signs. The most outstanding buildings form the network of architectural landmarks which retain the character of the city until the present day.

2016 LIEPA



VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJUS | THE MUSEUM OF VYTAUTAS THE GREAT, 1930-1936, ARCH. VLADIMIRAS DUBENECKIS, KAROLIS REISONAS, KAZYS KRIŠČIUKAITIS

Modernėjantis ir sparčiai augantis Kaunas išlaikė itin glaudų santykį su **gamtine aplinka**. Nemuno ir Nerijos santakoje įsikūrusio miesto struktūroje šlaitų terasos ir upių krantai neabejotinai darė įtaką miesto jvaizdžiui. Statybų metu išsaugoti aplinkiniai medžiai - išskirtinio lietuvių jautrumo gamtai pavyzdys.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

2016 JULY



TYRIMŲ LABORATORIJA | THE RESEARCH LABORATORY, 1932-1935, ARCH. VYTAUTAS LANDSBERGIS

Getting more modern and growing rapidly, Kaunas maintained a very close relationship with **the natural environment**. In the structure of the city based in the confluence of the Nemunas and Neris rivers, sloping terraces and riverbanks undoubtedly had an impact on the city's image. The surrounding trees, preserved during the construction, represent an exceptional example of the sensitivity of Lithuanians towards nature.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31



CENTRINIS PAŠTAS | THE CENTRAL POST OFFICE, 1930-1931, ARCH. FELIKSAS VIZBARAS

Kaunas buvo statomas neatsiejant nuo **laikinumo pojūčio**, neprarandant vilties susigažinti istorinę sostinę Vilnių. Tai buvo viena iš priežasčių, lėmusių unikalios modernizmo mokyklos susiformavimą. Politinę prasmę turėjusi tautinio meno simbolika praturtino asketiškas tarptautinio stiliaus formas.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6**
- 7**
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13**
- 14**
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20**
- 21**
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27**
- 28**
- 29
- 30
- 31

2 0 1 6 A U G U S T



VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJUS | THE MUSEUM OF VYTAUTAS THE GREAT, 1930-1936, ARCH. VLADIMIRAS DUBENECKIS, KAROLIS REISONAS, KAZYS KRIŠČIUKAITIS

Kaunas was built without dissociation from the **sense of impermanence** and without losing the hope of retrieving the historical capital city Vilnius. It was one of the reasons that led to the formation of a unique modernist school. Symbols of national art evolving a political meaning enriched the austere forms of the international style.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31



KŪNO KULTŪROS RŪMAI | THE PHYSICAL EDUCATION HOUSE, 1933-1934, ARCH. VYTAUTAS LANDSBERGIS

Miestas sparčiai augo pirmiausia pasitelkdamas **tradicinius** statybos būdus ir vietos medžiagas: medj, plytų mūrą, granitinj tinką. Tačiau atvérę visuomeninių pastatų duris rasime liudijimų apie drąsiai naudojamas **naujasias** stiklo ir gelžbetonio technologijas.

- 1
- 2
- 3**
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10**
- 11**
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17**
- 18**
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24**
- 25**
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

2 0 1 6 S E P T E M B E R



TAUPOMOSIOS KASOS | THE SAVINGS BANK, 1938-1940, ARCH. ARNAS FUNKAS, ADOLFAS LUKŠAITIS, BRONIUS ELSBERGAS

The city grew rapidly first of all through **traditional** construction methods and local materials: wood, brick masonry and granite plaster. However, by opening the doors of public buildings we find the evidence of a bold use of the **newest** glass and concrete technologies.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

2 0 1 6 S P A L I S



GYVENAMASIS NAMAS VAIDILUTĖS G. | THE RESIDENTIAL HOUSE IN VAIDILUTĖS ST., 1938, ARCH. STASYS KUDOKAS

Miesto dvasią lemia ne tik svarbūs visuomeninės reikšmės pastatai. Iki šių dienų išlikę keletas tūkstančių subtiliausiai derančio mastelio, modernumo ir tradiciškumo gyvenamamų namų liudija, kad Kaunas – tai miestas, kuriame **patogu gyventi**.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

2016 OCTOBER



VILA | VILLA, 1933, ARCH. FELIKSAS VIZBARAS

The spirit of the city is determined not only by its important buildings of public significance. Several thousands of residential houses of the subtlest matching scalability, modernity and tradition surviving to the present day testify that Kaunas is a city which is **convenient to live in**.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31



KINO TEATRAS „ROMUVA“ | THE "ROMUVA" CINEMA, 1938-1940, ARCH. NIKOLAJUS MAČIULSKIS

Svarbus miestiniškumo atributas – **pramogos**. Kino teatruose, restoranuose, kavinėse ar tiesiog gatvėje viręs gyvenimas sudaro atskirą ir svarbų buvusios sostinės kultūrinės atminties sluoksnį.

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

2016 NOVEMBER



KINO TEATRAS | THE CINEMA „ODEON“ 1926, „GLORIJA“ 1936, ARCH. JONAS SALENKAS

An important attribute of the city is **entertainment**. Life bustling in cinemas, theatres, restaurants, cafes or simply in the streets forms a separate and important layer of the former capital's cultural memory.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30



„PIENOCENTRO“ BENDROVĖ | THE “PIENOCENTRAS” COMPANY, 1931-1932, ARCH. VYTAUTAS LANDSBERGIS

Sparčios statybos ketvirtajame dešimtmetyje neatsiejamos nuo visame pasaulyje **atpažistamų modernybės ženklų**: juostinių langų, plokščių stogų, asimetriško geometrinių figūrų žaismo fasaduose.

- 1
- 2
- 3**
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10**
- 11**
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17**
- 18**
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24**
- 25**
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31**

2016 D E C E M B E R



GYVENAMASIS NAMAS V.PUTVINSKIO G. | THE RESIDENTIAL HOUSE IN PUTVINSKIS ST., 1938, ARCH. BRONIUS ELSBERGAS

The rapid construction of the thirties is inseparable from the **signs of modernity** and recognizable all over the world: strip windows, flat roofs and the play of asymmetrical shapes on the facades.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

2	S A U S I S J A N U A R Y	V A S A R I S F E B R U A R Y	K O V A S M A R C H														
I	4	11	18	25	I	1	8	15	22	29	I	7	14	21	28		
II	5	12	19	26	II	2	9	16	23		II	1	8	15	22	29	
III	6	13	20	27	III	3	10	17	24		III	2	9	16	23	30	
IV	7	14	21	28	IV	4	11	18	25		IV	3	10	17	24	31	
V	1	8	15	22	29	V	5	12	19	26		V	4	11	18	25	
VI	2	9	16	23	30	VI	6	13	20	27		VI	5	12		26	
VII	3	10	17	24	31	VII	7	14	21	28		VII	6	13	20	27	
B A L A N D I S A P R I L		G E G U Ž Ě M A Y		B I R Ž E L I S J U N E													
I	4	11	18	25	I	2	9	16	23	30	I	6	13	20	27		
II	5	12	19	26	II	3	10	17	24	31	II	7	14	21	28		
III	6	13	20	27	III	4	11	18	25		III	1	8	15	22	29	
IV	7	14	21	28	IV	5	12	19	26		IV	2	9	16	23	30	
V	1	8	15	22	29	V	6	13	20	27		V	3	10	17	24	
VI	2	9	16	23	30	VI	7	14	21	28		VI	4	11	18	25	
VII	3	10	17	24		VII	1	8	15	22	29	VII	5	12	19	26	
L I E P A J U L Y		R U G P J Ü T I S A U G U S T		R U G S Ē J I S S E P T E M B E R													
I	4	11	18	25	I	1	8	15	22	29	I	5	12	19	26		
II	5	12	19	26	II	2	9	16	23	30	II	6	13	20	27		
III	6	13	20	27	III	3	10	17	24	31	III	7	14	21	28		
IV	7	14	21	28	IV	4	11	18	25		IV	1	8	15	22	29	
V	1	8	15	22	29	V	5	12	19	26		V	2	9	16	23	30
VI	2	9	16	23	30	VI	6	13	20	27		VI	3	10	17	24	
VII	3	10	17	24	31	VII	7	14	21	28		VII	4	11	18	25	
S P A L I S O C T O B E R		L A P K R I T I S N O V E M B E R		G R U O D I S D E C E M B E R													
I	3	10	17	24	31	I	7	14	21	28		I	5	12	19	26	
II	4	11	18	25		II	1	8	15	22	29	II	6	13	20	27	
III	5	12	19	26		III	2	9	16	23	30	III	7	14	21	28	
IV	6	13	20	27		IV	3	10	17	24		IV	1	8	15	22	29
V	7	14	21	28		V	4	11	18	25		V	2	9	16	23	30
VI	1	8	15	22	29	VI	5	12	19	26		VI	3	10	17	24	31
VII	2	9	16	23	30	VII	6	13	20	27		VII	4	11	18	25	